



Міністерство фінансів України
Буковинська державна фінансова академія

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Економічні науки

Випуск 2 (21)

Чернівці, 2011

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

**БУКОВИНСЬКА ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА
АКАДЕМІЯ**

НАУКОВИЙ ВІСНИК

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ВИПУСК 2 (21)

Чернівці
2011

ББК 65
УДК 330
Н 34

Періодичне друковане наукове фахове видання України.
Постанова президії ВАК України від 06.10.2010 р. № 1-05/6.

Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення України
№ 9731, серія КВ від 31 березня 2005 року.

*Рекомендовано до друку вченою радою Буковинської державної
фінансової академії (протокол № 3 від 22 листопада 2011 р.)*

**Головний редактор – Прядко В. В., д. е. н., професор,
ректор Буковинської державної фінансової академії.**

Редакційна колегія випуску:

Білик М.Д. – д.е.н., професор	Полозенко Д.В. – д.е.н., професор
Гуцал І.С. – д.е.н., професор	Стельмащук А.М. – д.е.н., професор
Дейнеко Л.В. – д.е.н., професор	Вербівська Л.В. – к.е.н.
Євдокименко В.К. – д.е.н., професор	Глачук Єлена – Ph.D.
Комарницький І.Ф. – д.е.н. професор	Зибарева О.В. – к.е.н., доцент
Олійник Я.Б. – д.е.н., професор	Попова В.Д. – к.е.н., доцент
Осадець С.С. – д.е.н., професор	Шилепницький П.І. – к.е.н., доцент

Н 34 Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії.
Економічні науки: збірник наукових праць. Вип. 2 (21). – Чернівці,
2011. – 358 с.

ББК 65

© Буковинська державна фінансова академія, 2011

Статті друкуються з дотриманням авторського стилю викладу наукового матеріалу та форми його подання.

Відповідальність за точність і достовірність поданих фактів, цитат, цифр та прізвищ несуть автори.

ЗМІСТ

ФІНАНСИ

Прядко В.В., Євдокименко В.К., Юрій Е.О., Карвацький М.В. Механізм та оцінка ефективності формування бюджетів адміністративно-територіальної одиниці на прикладі бюджету Чернівецької області ...	8
Базарний Д.В. Аналіз ефективності управління вартістю банку з використанням матриці PVM	19
Ботвіна Н.О. Сучасні методологічні підходи фінансової політики щодо екологізації суб'єктів аграрної сфери	28
Користін О.Є., Потернак Ю.П. Еволюція теорії оподаткування	35
Васильчак С.В., Вовк В.Я. Комунікаційна політика як головний важіль підвищення конкурентоспроможності банку	45
Михайловська О.В., Стус Ю.О. Доходи в органах місцевого самоврядування в контексті нового бюджетного кодексу	53
Цугунян А.М. Концептуальні основи регулювання фінансових потоків регіону	62
Гордіца Т.М. Методологічні аспекти визначення депозитного ризику фізичних осіб у банківській сфері	70
Землячов С.В. Критерії класифікації банківських вкладів	84

Пердейчук В.М.

Річні звіти як форма реалізації інституту розкриття інформації на
фінансовому ринку України92

ПІДПРИЄМНИЦТВО

Байдала Н.М.

Інноваційні стратегії: сутнісна характеристика та критерії відбору
національними підприємствами104

Білецька О.О.

Засади інноваційної парадигми формування організаційної культури
підприємств111

Федорович І.В.

Оптимізація планування проведення капітальних ремонтів
магістральних газопроводів121

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Ротар А.В., Запал В.С.

Управління інноваційною складовою відтворення соціально-
економічних процесів у регіоні: можливий алгоритм130

Боднарюк І.Л., Білецька В.М.

Державний борг: сутність та методика прогнозування144

Іляш О.І., Федчук І.В.

Пріоритети виявлення диспропорцій соціально-економічного
розвитку регіонів України у контексті зміцнення її безпеки152

Наркізов М.М.

Особливості фінансово-економічної кризи в Україні160

Крищенко К.Є.

Ринкові механізми державного регулювання доходів населення ...169

Ніколайчук М.В., Осійчук О.А.

Перспективи та закономірності розвитку людського капіталу
України.....177

Кірілеско О.Л.

Проблеми ціноутворення в аграрному секторі в ринкових умовах
господарювання183

Яцкевич И.В.

Аутсорсинг: види, проблеми и перспективы197

Пригара І.О.

Теоретичні основи екологічного аудиту203

Яскал І.В., Запал В.С.

Поглиблення міжрегіональної економічної інтеграції на основі
державно-приватного партнерства209

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Савченко К.В.

Стабілізаційний фонд: узагальнення світового досвіду221

Вдовічен А.А.

Диспропорційність прямого іноземного інвестування в країнах ЄС та
країнах з перехідною економікою231

Михайловський О.В.

Тенденції у світовій золотодобувній промисловості241

МАРКЕТИНГ

Татаринов А.В.

Дослідження сегментів споживачів з урахуванням екологічного
фактора254

УДК 330.368:332.146

Вдовічен А.А., к.е.н., доцент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

Диспропорційність прямого іноземного інвестування в країнах ЄС та країнах з перехідною економікою

У даній статті обґрунтовано необхідність: аналізу потоків міжнародних прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в передкризовий і кризовий періоди в країнах ЄС та у країнах з перехідною економікою, визначення суперечливості впливу прямих іноземних інвестицій на економіку країн-реципієнтів, виявлення диспропорцій у залученні прямих іноземних інвестицій в економіку різних країн та визначення перспективних напрямів залучення інвестицій.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна діяльність, диспропорційність, прямі іноземні інвестиції, нетто-експортери капіталу, нетто-імпортери капіталу, інвестиційні потоки, незбалансованість, нерівномірність.

В данной статье обосновано необходимость: анализа потоков международных прямых иностранных инвестиций (ПИИ) в предкризисный и кризисный периоды в странах ЕС и в странах с переходной экономикой, определение противоречивости влияния прямых иностранных инвестиций на экономику стран-реципиентов, выявления диспропорций, в привлечении прямых иностранных инвестиций в экономику разных стран и определения перспективных направлений привлечения инвестиций.

Ключевые слова: международная инвестиционная деятельность, диспропорция, прямые иностранные инвестиции, нетто-экспортеры капитала, нетто-импортеры капитала, инвестиционные потоки, несбалансированность, неравномерность.

In this paper the necessity: the analysis of international flows of foreign direct investment (FDI) in the pre-crisis and crisis periods in EU countries and countries with economies in transition, identifying conflicting impact of FDI on the economies of recipient countries, identify disparities in attracting foreign direct investment in different countries and identify promising areas of investment.

Key words: international investment, disproportion, foreign direct investment, net exporters of capital, net importers of capital, investment flows, unbalanced, uneven.

Постановка проблеми. Проводячи дослідження світового досвіду, ми побачили, що надходження іноземних інвестицій позитивно впливає на розвиток країни в тому випадку, якщо уряд

країни має власну сильну економічну політику і залучає іноземні інвестиції відповідно до її пріоритетів. Там, де держава ухиляється від управління своїм економічним розвитком, уступаючи його транснаціональним корпораціям, надходження іноземних інвестицій не забезпечує високий і стабільний ріст і часто призводить до зниження національного суверенітету.

Говорячи про позитивний ефект іноземного інвестування в економіку, варто зазначити, що іноземні інвестиції здатні викликати не тільки ріст галузей, у які вони спрямовані безпосередньо, але й ріст взаємопов'язаних галузей, що пояснюється мультиплікаційним ефектом [1].

Так, прямі капіталовкладення виступають не просто як джерело фінансових коштів, а стали одним із головних інструментів забезпечення модернізації підприємств та прискорення росту економік країн ЦСЄ, зокрема.

Проте на сьогодні ми можемо чітко стверджувати, що вже сформувався світовий фінансовий капітал з перевагою в ньому саме спекулятивних віртуальних складових.

В свою чергу, у світі виникли величезні диспропорції в сфері інвестицій. З одного боку – незадіяні інвестиційні ресурси у одних країн; з іншого – значна кількість потенційно вигідних об'єктів інвестування, особливо в країнах, які розвиваються і відчують гострий дефіцит інвестицій. Це і визначило актуальність нашого дослідження, яке лежить у площині вивчення диспропорційності прямого іноземного інвестування в країнах ЄС та країнах з перехідною економікою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над даною проблемою працювали такі дослідники, як І. Бурковський, В. Геєць, Б. Губський, Л. Горбач, Б. Данилишин, В. Корнєв, О. Кухленко, Д. Лук'яненко, О. Мозговий, В. Новицький, Є. Панченко, Ю. Пахомов, А. Пересада, О. Плотнікова, А. Філіпенко, Л. Шинкарук, І. Школа та інші, які вивчали та оцінювали ситуацію щодо диспропорційного руху прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в країнах Європейського союзу та в країнах з перехідною економікою.

Постановка завдання. Вищезазначене, визначило мету та завдання нашого дослідження, що полягає в аналізі потоків міжнародних прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в передкризовий та кризовий періоди в країнах ЄС та у країнах з перехідною економікою, визначенні суперечливості впливу прямих іноземних інвестицій на

економіку країн-реципієнтів, виявленні диспропорції в залученні прямих іноземних інвестицій в економіку різних країн та визначенні перспективних напрямів залучення інвестицій. Об'єктом дослідження є особливості нерівномірного, диспропорційного зростання міжнародної інвестиційної діяльності. Предметом дослідження є статистична інформація, яка відображає рух капіталу в світовій економіці.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх десятиліть спостерігалось неухильне зростання питомої ваги членів ЄС-25 у вивезенні капіталу за кордон. Із розвитком глобалізації змінюється роль окремих країн-членів ЄС (див. табл. 1), процеси регіональної інтеграції, які успішно розвиваються, значно впливають на закордонну діяльність європейських ТНК [2; 4; 5].

Процеси транскордонного інвестування дедалі більше охоплюють не тільки промисловість, але й сферу послуг, яка домінує в сучасній економіці країн ЄС.

У результаті розширення ЄС значна частина ПІ здійснювалась в середині Європи, але одночасно стрімко розвивалася інвестиційна експансія європейських ТНК у третіх країнах внаслідок зміцнення цих фірм на внутрішньому ринку.

Варто зазначити, що майже в кожній країні ЄС є своя специфіка здійснення ПІ. Зокрема, з таблиці 1 видно, як змінювалася роль експорту капіталу в економіці окремих країн ЄС у період з 1990–2004 рр.: від низьких показників у Польщі до рекордного рівня, зареєстрованого в Люксембурзі.

У період з 1992 р. по 2006 р. обсяг надходження прямих іноземних інвестицій у країни з перехідною економікою збільшився в 34 рази (з 2,5 до 86 млрд дол. США). Дослідження показало, що в 1999 р. іноземні компанії забезпечували 80 % експорту Угорщини, 48 % експорту Польщі й 47 % експорту промислової продукції Чехії. Стимулююча державна політика, відносно дешева й при цьому висококваліфікована робоча сила, географічна близькість до великих країн-експортерів капіталу, розвинена транспортна інфраструктура й порівняно низькі інвестиційні ризики забезпечили значні обсяги надходження ПІ в країни ЦСЄ, які стали членами ЄС. Варто зазначити, що близько 80 % інвестицій у країни ЦСЄ вклали європейські компанії, в основному з ЄС-15. Головним «постачальником» капіталу стала Німеччина – близько 25 % [6].

Сфери вкладання й характер ПІІ змінювалися разом із мотивацією інвесторів. Спочатку в країни ЦСЄ прийшли переважно дрібні й середні інвестори, метою яких було освоєння нових ринків. Основна частина ПІІ вкладалася в торгівлю й у розширення виробництв, які існували в країнах базування. Потім на перше місце вийшли великі ТНК, які намагалися підвищити ефективність за рахунок зниження витрат і нових потужностей, які розмістили в приймаючих країнах і були орієнтовані на експорт продукції.

Таблиця 1

**Експорт прямих інвестицій країн-членів ЄС
у передкризовий період**

Країна	Накопичені ПІІ						
	кінець 1990		кінець 2000		кінець 2004 року		
	млрд дол. США	% в ЄС-25	млрд дол. США	% в ЄС-25	млрд дол. США	% в ЄС-25	% ВВП
Велика Британія	229,3	28,5	897,8	29,5	1378,1	26,6	64,8
Німеччина	151,6	18,8	541,9	17,8	833,7	16,1	30,8
Франція	110,1	13,7	445,1	14,6	769,4	14,8	38,1
Нідерланди	106,9	13,3	305,5	10,0	545,8	10,5	94,4
Бельгія, Люксембург	40,6	5,0	179,8	5,9	424,9	8,2	110,8
Іспанія	15,7	1,9	166,1	5,5	332,7	6,4	33,5
Італія	60,2	7,5	180,3	5,9	280,5	5,4	16,7
Швеція	50,7	6,3	123,2	4,0	203,9	3,9	58,9
Данія	7,3	0,9	73,1	2,4	99,6	1,9	41,1
Ірландія	12,8	1,6	27,9	0,9	96,0	1,8	52,9
Фінляндія	11,2	1,4	52,1	1,7	80,9	1,6	43,5
Австрія	4,7	0,6	24,8	0,8	67,4	1,3	23,3
Португалія	0,9	0,1	17,3	0,6	45,6	0,9	27,2
Греція	2,9	0,4	6,1	0,2	13,1	0,3	6,4
Разом ЄС-15	804,9	99,9	3041,0	99,8	5171,6	99,7	46,2
Угорщина	0,2	0,0	1,3	0,0	4,5	0,1	4,5
Чехія	...	0,0	0,7	0,0	3,1	0,1	2,9
Кіпр	0,0	0,0	0,6	0,0	2,7	0,1	17,4
Польща	0,4	0,0	1,0	0,0	2,7	0,1	1,1
Словенія	0,3	0,0	0,8	0,0	2,5	0,0	7,5
Естонія	...	0,0	0,3	0,0	1,4	0,0	12,5
Словаччина	...	0,0	0,3	0,0	0,6	0,0	1,5
Литва	...	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	1,9
Мальта	0,0	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0	6,7
Латвія	...	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	1,7
Усього ЄС-25	805,9	100,0	3046,3	100,0	5189,7	100,0	40,9

Прагнення інвесторів до освоєння нових ринків стимулювало їх до інвестування у сферу телекомунікацій, банківський сектор, транспортні системи й комунальне господарство. З кінця 1990-х років у регіоні почали розміщувати виробничі потужності ТНК сфери високих технологій та інноваційної діяльності.

У структурі промислових інвестицій спочатку переважали трудомісткі виробництва з низьким рівнем технологій – харчове, тютюнове, текстильне, швейне, шкіряно-взуттєве, лісопильне й т.п. Зі збільшенням витрат на оплату праці інвестиції в ці виробництва майже припинилися, і основний потік ПІІ в цей період спрямовувався в галузі з середнім рівнем технологій, що мають широкі можливості для модернізації й підвищення продуктивності. Найбільшим отримувачем стала автомобільна промисловість [7].

При всіх перевагах іноземних інвесторів їхня діяльність створила в країнах ЦСЄ ризики для макроекономічної стабільності й стабільності економічного росту.

Практика показала, що значні потреби підприємств з іноземним капіталом в імпортній продукції можуть негативно позначатися на зовнішньоторговельних балансах, особливо на початкових стадіях реалізації інвестиційних проєктів, коли завозиться устаткування, а також у випадку орієнтації інвесторів на збут продукції на внутрішньому ринку.

Платіжні баланси країн ЦСЄ почали залежати від використання доходів, пов'язаних з ПІІ. Зі збільшенням їх обсягів частка реінвестованих доходів у більшості країн почала знижуватися, а доходів, які підлягають репатріації, – рости.

«Нав'язана» транснаціональними компаніями вузька спеціалізація і надмірна експортна орієнтація виробництва призвели до залежності економіки від рішень обмеженого кола корпорацій, які були лідерами на ринку, та до негативного впливу на економіку зовнішніх змін на ринках.

Світова криза повною мірою висвітлила вразливість слабко диверсифікованих, сильно залежних від експорту й зовнішніх фінансових ресурсів економік країн. Спад попиту в ЄС на промисловий експорт разом зі зміною напрямів потоків капіталу призвели до різкого скорочення в країнах ЦСЄ випуску промислової продукції й економічної рецесії.

Роль іноземного капіталу в модернізації виробництва країн ЦСЄ не можна також оцінити однозначно. З одного боку, іноземні

інвестори зіграли ключову роль у поліпшенні його структури, але, з іншого боку, опора на ПІІ не привела, на відміну від інноваційної моделі модернізації, до виходу на передові технологічні позиції.

На думку аналітиків, недостатня підтримка сфери досліджень і розробок негативно позначається на технологічному рівні виробництва і в перспективі може стати гальмом на шляху економічного росту країн ЦСЄ.

Дослідження показало, що по суті від експорту капіталу найбільший вигравш отримали промислово розвинені країни, які володіли відносно рівними умовами його реалізації. Ці країни в 90 роки ХХ століття стали епіцентром світового технологічного й економічного прогресу [2].

З огляду на потенційно можливі негативні ефекти від припливу ПІІ в країну, політика залучення іноземних інвестицій повинна включати ефективну систему інструментів, що дає змогу забезпечувати збалансований розподіл вигоди між експортуючою та приймаючою країнами.

У період кризи світові інвестиції скоротилися і в країн, що розвиваються, – на 57 %, і в розвинених – на 40 %. Найбільше падіння в розвинених країнах припадає на інвестиції у формі кредитів – 54 %, прямі інвестиції – на 43 %, портфельні інвестиції – 36 % (див. табл. 2) [8].

У регіональному розрізі відбулося суттєве падіння потоків інвестицій у США на 75 %, у Великій Британії зафіксований нетто-відтік інвестицій на рівні 1 трлн дол. США; у Японії за рахунок масового відтоку портфельних інвесторів загальне сальдо руху капіталу також було негативним – 16 млрд дол. США. У країнах єврозони надходження прямих інвестицій зменшились більш ніж утричі, інших інвестицій в 4,3 рази. У країнах, що розвиваються, обсяги інвестування скоротилися в основному за рахунок зменшення потоків кредитних коштів і відтоку інвестицій портфельних інвесторів, у той час прямі інвестиції продовжували показувати позитивну динаміку [8].

Щорічні потоки експорту капіталу розвиненими країнами за останні роки коливалися в межах 3,5–4,5 трлн дол. США. У 2008 р. відбулася масова репатріація капіталу, в основному короткострокових і спекулятивних інвестицій (портфельних й інших інвестицій). Основна маса капіталу була репатрійована в США,

Велику Британію й країни єврозони. Експорт ПІІ в 2008 р. скоротився на 20 %.

Незважаючи на те, що світова фінансова криза суттєво позначилася на падінні потоків спекулятивного й короткострокового капіталів, скорочення обсягів капіталу у формі прямих іноземних інвестицій (ПІІ) також відчув реальний сектор економіки. Глобальні показники припливу ПІІ впали з рекордно зареєстрованого рівня в 2007 р. – 1,98 до 1,69 трлн дол. США в 2008 р. Негативна тенденція мала місце й в 2009 р., обсяги ПІІ скоротилися до 1,2 трлн дол. США [8].

Таблиця 2

Обсяги світових інвестиційних потоків за 1998–2008 рр.

Рік	Усього		Прямі інвестиції		Портфельні інвестиції		Інші інвестиції	
	млрд дол. США	частка (%)	млрд дол. США	частка (%)	млрд дол. США	частка (%)	млрд дол. США	частка (%)
1998	1001,5	100 %	450,9	45	339,3	34	211,3	21
1999	2181,3	100 %	802,2	37	925,6	42	453,5	21
2000	3176,1	100 %	1101,1	35	1063,4	33	1011,6	32
2001	2310,8	100 %	637,2	28	893,1	39	780,5	34
2002	1784	100 %	498,9	28	812,4	46	472,7	26
2003	2640,8	100 %	432	16	1255	48	953,8	36
2004	4321,5	100 %	576,4	13	1914,6	44	1830,5	42
2005	5177,9	100 %	848	16	2120,9	41	2209	43
2006	6700,1	100 %	1205,3	18	2958	44	2536,8	38
2007	6172,8	100 %	1742	28	2924,2	47	1506,6	24
2008	3428,8	100 %	1316,3	38	1645,2	48	467,3	14

Скорочення надходження ПІІ та падіння прибутковості ТНК призвело до реінвестування доходів, репатріації капіталу, повернення внутрішньо-корпоративних боргів та до падіння активності на ринку транскордонних угод по злиттю й поглинанню компаній (М&А).

У цілому в 2009 р. світовий ринок транскордонних угод злиття й поглинання (М&А) скоротився порівняно з 2008 р. на 66 % до рівня 240 млрд дол. США. При цьому падіння обсягів угод М&А відчули як розвинені країни, так і ті, що розвиваються. Найбільше падіння зафіксоване в Японії, Німеччині, США, Швеції, Великій Британії. Обсяги угод М&А у цих країнах порівняно з 2008 р. скоротилися більш ніж на 80 %. У той же час зросли обсяги угод в Бельгії, Австрії й Угорщині. Важкий стан світового фінансового сектора в розвинених країнах і падіння угод фондів Private Equity позначилося

на стагнації ринку М&А у розвинених країнах. Суттєве падіння прибутковості в материнських компаніях у зв'язку з економічним спадом у країнах їхнього базування стало причиною відтоку інвестицій з іноземних дочірніх структур і згортанням інвестиційних програм з придбання нових активів у рамках експансії транснаціональних корпорацій на міжнародних ринках. Так, суттєвий спад економічного росту в основних країнах-донорах інвестицій в економіку США відповідно вплинув як на кількість, так і розміри угод М&А.

Серед країн, що розвиваються, найбільший спад відбувся в країнах Латинської Америки й Карибського басейну, де зафіксований нетто-відтік інвестицій по М&А. Найбільшу стабільність до кризових явищ, навіть незважаючи на глобальний спад попиту на товари й послуги цих країн, продемонстрував ринок М&А Південно-Східної Азії. Зокрема більш ніж удвічі збільшилися обсяги транскордонних угод М&А в економіці Китаю.

У 2010 р. найбільш значне скорочення ПІ спостерігалось в європейському регіоні, зокрема в Нідерландах і Люксембурзі. Проблема суверенних боргів позначилася на припливі інвестицій в Ірландії, Італії, Греції й Іспанії. ПІ в найбільших економіках європейського регіону: у Франції й Німеччині не дуже знизилися. Зниження припливу ПІ було зареєстроване в Японії у зв'язку з низкою великих поглинань, наприклад, таких компаній як Liberty Group, Ford.

Щодо ринку М&А у країнах СНД, то можна зазначити, що в Росії загальний обсяг угод скоротився майже утричі: з 13,5 млрд дол. США в 2008 р. до 5 млрд дол. США в 2009 р., однак в Україні падіння ринку М&А було на рівень більше. Якщо обсяг угод в Україні в 2008 р. становив близько 6 млрд дол. США, то в 2009 р. таких угод здійснено майже в 30 разів менше – усього на 200 млн дол. США [9].

У 2010 р. розвиненим країнам не вдалося відновити колишні обсяги інвестування. Приплив ПІ в країни Південно-Східної Європи також був обмежений у зв'язку зі зниженням інвестиційної активності в ЄС. Винятком можна вважати США, яким вдалося залучити інвестицій у розмірі 186 млрд дол. США, що на 40 % вище рівня 2009 р. Це зростання пояснюється значними обсягами реінвестованих доходів в іноземних філіях.

В той же час відновилося надходження ПІ в країни, що розвиваються, – на 10 %, що становить 525 млрд дол. США та

подвоєння обсягу транскордонних угод М&А. Варто зазначити, що у 2010 році виділилися деякі регіональні диспропорції в потоках ПІІ. Так, якщо в країнах Латинської Америки, Південної, Східної й Південно-Східної Азії спостерігалися високі темпи зростання припливу ПІІ, то в Західній Азії й Африці, як і раніше, спостерігалось їх зниження.

У країни СНД обсяги вкладених ПІІ в посткризовий період збільшилися на 5 %, що пов'язано із зацікавленістю іноземних інвесторів, зумовленою зростаючим внутрішнім споживчим ринком країн СНД.

За оцінками UNCTAD, повернення до докризового рівня глобальних потоків ПІІ можна очікувати лише в 2012 році, при цьому оцінки різняться від \$1,6 трлн до \$2 трлн. Створення умов для збільшення фінансування ПІІ буде залежати від поліпшення макроекономічних умов, підвищення корпоративного прибутку ТНК, зростання фондових ринків і ділової активності, відновленню довіри ділових кіл, а також прагнення країн поліпшити інвестиційний клімат у боротьбі за надходження капіталу. Відновлення потоків ПІІ, цілком ймовірно, буде відбуватися, насамперед, за рахунок активізації транскордонних угод злиття й поглинання. Широкі можливості на М&А будуть відкриватися для компаній завдяки реструктуризації низки галузей і приватизації компаній, націоналізованих під час глобальної економічної кризи.

У порівнянні з добувним сектором, сільським господарством і сектором послуг частка обробного сектора в структурі потоків ПІІ буде знижуватися. Переважна кількість галузей економіки, найбільш чутливих до бізнес-циклів (автомобілебудування, хімічна промисловість, металургія), ймовірно будуть відчувати суттєву нестачу інвестицій з боку стратегічних інвесторів. У той же час варто очікувати надходження інвестицій до галузей з меншою циклічністю: телекомунікації, бізнес-послуги, фармацевтика, харчова промисловість, і в цілому сектор послуг, частка обробної галузі буде знижуватися. Стосовно первинного сектора, то в короткостроковій перспективі у зв'язку зі спадом цін прогнозується обмеження інвестицій, у середньостроковій перспективі для цих галузей відкриваються багатообіцяючі перспективи.

У зв'язку з прогресуванням світової продовольчої кризи передбачається підвищення інтересу інвесторів до сільськогосподарської сфери бізнесу.

У найближчі роки можна очікувати посилення позицій інвесторів із країн, що розвиваються, і країн із транзитивною економікою. Дослідження показало, що серед 20 основних країн-гравців на інвестиційному ринку до початку кризи близько половини належали до країн з економікою, що розвивається, зокрема: Китай посідає 2 позицію серед глобальних інвесторів, Індія – 6-ту, РФ – 12-ту.

За прогнозами аналітиків, основними країнами-інвесторами в 2010–2012 рр. будуть (% респондентів щодо країни): США – 52 %, Китай – 42 %, Німеччина – 30 %, Англія – 27 %, Франція – 19 %, Індія – 17 %, Канада – 12 %, Іспанія – 12 %, Росія – 9 %, Італія – 8 % [9].

Це дає змогу говорити про зростання зацікавленості глобальних інвесторів до країн, що розвиваються. Зокрема, досить перспективні для ПШ Бразилія, Росія, Індія й Китай. За прогнозами, потоки інвестицій у країни, що розвиваються, й країни з перехідною економікою будуть надходити не тільки в найбільш трудомісткі галузі, але й у види діяльності з більш високою технологічною складовою.

У посткризовий період на фоні боргової кризи в євроні, а також дестабілізації євро багато країн СНД, з урахуванням динаміки їх ВВП і сукупного зовнішнього боргу, стають більш привабливими для довгострокових іноземних вкладень. Такі фактори, як зростання цін на сировину, новий раунд приватизації й економічне піднесення у країнах, що є значними експортерами сировини: Казахстан, Росія й Україна, можуть стати основою для помірною поживлення динаміки ПШ в цих країнах.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, за обсягом і потенціалом залучення ПШ на сучасному етапі розвитку світового господарства основними центрами надходження іноземного капіталу є: в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні – Китай, Індія, Таїланд і Туреччина; у Східній Європі – Росія, Польща й Україна; у Латинській Америці – Бразилія, Чилі й Мексика; на Близькому Сході – Саудівська Аравія, ОАЕ і Єгипет; в Африці – Ангола, Нігерія й ПАР.

Сьогодні сформувався світовий фінансовий капітал з перевагою в ньому спекулятивних віртуальних складових. У світі виникли величезні диспропорції в сфері інвестицій. З одного боку – незадіяні інвестиційні ресурси у одних країн; з іншого – значна кількість потенційно вигідних об'єктів інвестування, особливо в країнах, що розвиваються, які відчувають гострий дефіцит інвестицій. Так,

диспропорції у розвитку сучасних фінансового й реального секторів проявляються: у формуванні офшорної моделі світового фінансового сектора, що посилює невизначеність механізму його функціонування, ускладнює, подекуди унеможлиблює регулювання й контроль над ним; у стрімкому й безконтрольному зростанні обсягів похідних цінних паперів (деривативів); у відокремленні потоків капіталів від потоків товарів і послуг; у збільшенні обсягів вкладень у фінансовий сектор на противагу реальному; та у домінуванні короткострокових інвестицій зі спекулятивними цілями над довгостроковими інвестиціями у реальні виробничі проекти.

Список використаних джерел

1. Пол Э. Самуэльсон. Экономика / Э. Пол Самуэльсон, Д. Вильям Нордхаус; пер. с англ. – 16-е изд. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. – С. 407–422.
2. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / [Геєць В.М., Шинкарук Л.В., Артёмова Т.І. та ін.]; за ред. д.е.н. Л.В. Шинкарук; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2011. – 696 с.
3. World Economic Outlook (International monetary Fund). – Washington DC: International Monetary fund, April 2011. – 221 p.
4. World Investment Report 2004. P. – 382–385.
5. World Investment Report 2005. P. – 303–324.
6. World Investment Report 2006. P. – 303.
7. World Investment Report 2009. – Geneva: UNCTAD, 2009. – P. 218–220.
8. International Financial Statistics and World Economic Outlook databases as of September 23, 2009.
9. The Global Competitiveness Report 2010 – 2011 [Електронний ресурс] // World Economic Forum. – 2010. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/documents/GCR10/index.html>. – Назва з екрану.

УДК 339.722

**Михайловський О.В., к.мед.н., старший викладач,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці**

Тенденції у світовій золотодобувній промисловості

У статті проаналізовано тенденції у світовій золотодобувній промисловості останніх років. Проаналізовано динаміку та структуру